

O'QUVCHINI MUSTAQIL FIKRLASHGA YO'NALTIRISHDA INTEGRATSIYALASHGAN TA'LIMNING ROLI

Muallif: Fayziyeva Muqaddas Akbar qizi

Shahrisabz davlat pedagogika instituti pedagogika fakulteti 4-kurs talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada integratsiyalashgan ta'limning nazariy asoslari, uning ta'lim jarayonida tutgan o'rni hamda o'quvchilarni mustaqil fikrlashga yo'naltirishdagi imkoniyatlari yoritilgan. Fanlararo bog'liqliklar asosida tashkil etilgan darslar o'quvchilarda fikrlash madaniyati, muammoli vaziyatlarga yondashuv va analitik qaror qabul qilish ko'nikmalarining shakllanishiga xizmat qilishi ta'kidlangan. Shuningdek, maqolada integratsiyalashgan ta'limni joriy etishdagi metodik yondashuvlar, samarali strategiyalar va o'qituvchining tutgan o'rni tahlil etilgan.

Kalit so'zlar: integratsiyalashgan ta'lim, mustaqil fikrlash, fanlararo bog'liqlik, tahliliy yondashuv, kompetensiya, zamonaviy pedagogika

Kirish

Ta'lim tizimining modernizatsiyalashuvi o'quvchilarni bilimli bo'lishdan tashqari, fikrlay oladigan, muammolarga yechim topa oladigan, mustaqil qaror qabul qila oladigan shaxs sifatida shakllantirishni taqozo etmoqda. Bunday maqsadlarga erishishda integratsiyalashgan ta'lim alohida ahamiyatga ega. Fanlararo bog'liqlikni ta'minlash, bilimlarni real hayot bilan uyg'unlashtirish orqali o'quvchilarda mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishga imkon yaratiladi.

Zamonaviy pedagogikada integratsiyalashgan ta'lim — bu bilimlarni yodlash emas, balki ularni tahlil qilish, solishtirish, umumlashtirish, real muammolarni hal qilishga yo'naltirilgan yondashuvdir. U o'quvchilarda fikr mustaqilligi, mas'uliyat, ijtimoiy faollik kabi sifatlarning shakllanishiga xizmat qiladi.

Integratsiyalashgan ta'lim tushunchasi va uning ahamiyati

Integratsiyalashgan ta'lim bu — turli fanlar o'rtasida o'zaro bog'liqlikni ta'lim jarayonida uyg'unlashtirish orqali o'quvchilarda yaxlit bilimlar tizimini shakllantirishga yo'naltirilgan yondashuvdir. Bu uslub o'quvchiga dunyoni butun bir tizim sifatida ko'rishga yordam beradi. Fanlararo integratsiya orqali bilimlar bevosita hayotiy holatlar bilan bog'lanadi, bu esa o'quvchining darsda olgan bilimni amaliyotga tatbiq etish ko'nikmasini mustahkamlaydi. Integratsiya nafaqat bilimlarning umumlashuvi, balki tafakkur darajasining o'sishiga ham xizmat qiladi. Ayniqsa, o'quvchilarning erkin fikrlashi, bahs yuritishi va muammolarni kompleks tahlil qilish malakasi shakllanadi.

Mustaqil fikrlash va uning pedagogik mohiyati

Mustaqil fikrlash — bu o'quvchining muayyan vaziyatda muammoni aniqlay olishi, yechim variantlarini taklif qila olishi, dalillash, baholash va qaror qabul qilish faoliyatlarini mustaqil amalga oshira olish qobiliyatidir. Ta'lim jarayonida bu ko'nikmalarni shakllantirish o'qituvchining yondashuvi, metodikasi va o'quv faoliyatini tashkil etish uslubi bilan bevosita bog'liq.

Integratsiyalashgan ta'limda mustaqil fikrlash quyidagi vositalar orqali shakllanadi:

Muammoli vaziyatlar yaratish;

Tahliliy savollar berish;

Fikr-mulohaza yuritishni rag'batlantirish;

Fanlararo bog'liqlik asosida topshiriqlar berish;

O'quvchini o'zini anglashga yo'naltirish.

. Integratsiyalashgan ta'lim asosida mustaqil fikrlashni rivojlantirish usullari

Fanlararo loyihaviy faoliyat

Masalan, tarix va adabiyot fanlari integratsiyasi orqali muayyan tarixiy davrni adabiy obrazlar orqali talqin qilish topshirig'i o'quvchini o'z fikrini ifodalashga undaydi. Bu esa tahlil qilish, taqqoslash va umumlashtirish ko'nikmalarini faollashtiradi.

Muammoli topshiriqlar asosidagi integratsiya

Masalan, fizika va informatika fanlarining integratsiyasi orqali energiya tejoychi qurilmalarning dasturiy modellarini yaratish bo'yicha topshiriq mustaqil tadqiqot olib borishga zamin yaratadi.

Darsdan tashqari faoliyatlarda integratsiya

Ko'rgazma, tanlov, musobaqa kabi tadbirlarda fanlararo yondashuv asosida faoliyat yuritgan o'quvchilar o'z g'oyalarini himoya qilish, asoslash, dalillash orqali mustaqil fikrlashni namoyon etadi.

O'qituvchining integratsiyalashgan ta'limdagi roli

Integratsiyalashgan ta'limda o'qituvchi faqat bilim beruvchi emas, balki faoliyat tashkilotchisi, yo'naltiruvchi va muhit yaratuvchi sifatida ishtirok etadi. U quyidagi vazifalarni amalga oshiradi:

Fanlararo bog'liqlikni aniqlash va uni darsga tatbiq etish;

O'quvchilarni mustaqil fikr yuritishga undaydigan topshiriqlarni tanlash;

Bahsli savollar orqali o'quvchilarni faollashtirish;

O'quvchini mustaqil qaror qabul qilishga rag'batlantirish;

O'zaro hamkorlikda ishlashni yo'lga qo'yish.

Integratsiyalashgan ta'lim natijalarini baholash mezonlari

O'quvchilarning mustaqil fikrlash darajasini baholashda quyidagi mezonlarga e'tibor qaratiladi:

Tahlil qilish va umumlashtirish qobiliyati;

Fikrni asoslab berish layoqati;

Turli fanlar bo'yicha o'zlashtirilgan bilimlarni bog'lay olish ko'nikmasi;

Muammoga yondashuvdagi kreativlik;

Jamoadi ishlash qobiliyati.

Bu mezonlar asosida o'quvchi nafaqat bilimli, balki fikrlovchi va faol shaxs sifatida baholanadi.

Muammolar va ularning yechimlari

O'qituvchilarning tayyorgarlik darajasi pastligi

Ko'plab pedagoglar fanlararo integratsiya metodikasidan to'liq xabardor emas, bu esa darslarni an'anaviy shaklda o'tishga olib keladi.

Tayyor metodik materiallarning yetishmasligi

Fanlararo integratsiya asosida tuzilgan dars ishlanmalari, o'quv qo'llanmalari va topshiriqlar soni cheklangan.

Dars vaqtining yetarli emasligi

O'quv rejalari integratsiyalashgan darslarga yetarli vaqt ajratmaydi, bu esa chuqur tahlil qilish imkoniyatini kamaytiradi.

Baholash mezonlarining umumiyliigi

Integratsiyalashgan ta'limda o'quvchining ijodiy fikrlashi, tahliliy yondashuvi e'tibordan chetda qolib, faqat bilim miqdori baholanadi.

Ota-onalarning va jamiyatning yetarli tushunchaga ega emasligi

Integratsiyalashgan yondashuvning afzalliklari haqida keng jamoatchilikka yetarlicha tushuntirish berilmagan.

. Yechimlar:

1. O'qituvchilar malakasini oshirish

Fanlararo integratsiyalashgan ta'lim bo'yicha maxsus o'quv kurslari, seminar va amaliy mashg'ulotlar tashkil etilishi kerak.

2. Innovatsion metodikalarni ishlab chiqish

Zamonaviy kompetensiyalarga asoslangan, integratsiyalashgan o'quv materiallari va dars ishlanmalari yaratish lozim.

3. O'quv rejasini moslashtirish

Dars yuklamalari qayta ko'rib chiqilib, integratsiyalashgan darslarga vaqt va sharoit yaratilishi zarur.

4. Baholash tizimini takomillashtirish

O'quvchining tahliliy fikrlashi, ijodkorligi va muammoni hal qilishdagi yondashuvi uchun alohida baholash mezonlari ishlab chiqilishi kerak.

5. Jamiyat bilan hamkorlikni kuchaytirish

Ota-onalar, mahalla, jamoatchilik vakillari bilan tushuntirish ishlarini olib borish, integratsiyalashgan yondashuvning ijtimoiy foydasini ochib berish lozim.

Xulosa

Integratsiyalashgan ta'lim o'quvchini zamonaviy talablar asosida shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Bu yondashuv orqali bilimlar yagona tizimga keltiriladi, tahliliy va mustaqil fikrlashga undovchi muhit yaratiladi. O'qituvchining maqsadga yo'naltirilgan metodikasi va fanlararo uyg'unlik orqali tashkil etilgan darslar o'quvchini faqat axborot egasiga emas, balki uni qayta ishlay oladigan, yangicha qarashlar bildiradigan shaxsga aylantiradi. Shunday ekan, zamonaviy pedagogika integratsiyalashgan ta'limni keng joriy etishni, bu orqali o'quvchining fikrlash salohiyatini ro'yobga chiqarishni talab qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI.

1. Karimova, V.A. Pedagogika asoslari. — Toshkent: O'qituvchi, 2020. — 240 b.
2. Jo'rayev, A. Oila va maktab hamkorligi. — Toshkent: Fan va texnologiya, 2019. — 198 b.
3. Anvarovna, Umarova Dilafruz. "INTEGRATSIYALASHGAN TA'LIMDA O'YIN TEXNOLOGIYALARI." MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEUmarova,
4. Dilafruz Anvarovna. "IMPROVING THE METHODOLOGY OF SOCIO-EMOTIONAL DEVELOPMENT OF STUDENTS IN THE PROCESS OF TECHNOLOGICAL EDUCATION IN PRIMARY GRADES." Mental Enlightenment Scientific-Methodological Journal 5.03 (2024): 394-403. SOLUTIONS 1.2 (2024): 23-25.
5. Anvarovna, Umarova Dilafruz. "BOSHLANG'ICH SINFLAR O'QUVCHILARIDA IJTIMOY USTANOVKALARNI RIVOJLANTIRISH TEXNOLOGIYASI." TADQIQOTLAR 31.4 (2024): 3-6.
6. Umarova, Dilafruz Anvarovna. "BOSHLANG'ICH SINFLARDA TEXNOLOGIK TA'LIM JARAYONIDA O'QUVCHILARNI IJTIMOY-HISSIY RIVOJLANTIRISH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH." GOLDEN BRAIN 1.30 (2023): 46-49.

•